

Arkeologisk utredning 2018

Anderslöv 50:11

DETALJPLANLÄGGNING

Anderslövs socken, Trelleborg kommun
Skåne län

Arkeologisk utredning 2018

Anderslöv 50:11

DETALJPLANLÄGGNING

Anderslövs socken, Trelleborgs kommun
Skåne län

Skånearkeologi

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk utredning 2018

Anderslöv 50:11

Detaljplaneläggning

Anderslövs socken, Trelleborgs kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2018:13

Författare: Per Sarnäs

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Per Sarnäs

© Skånearkeologi 2018

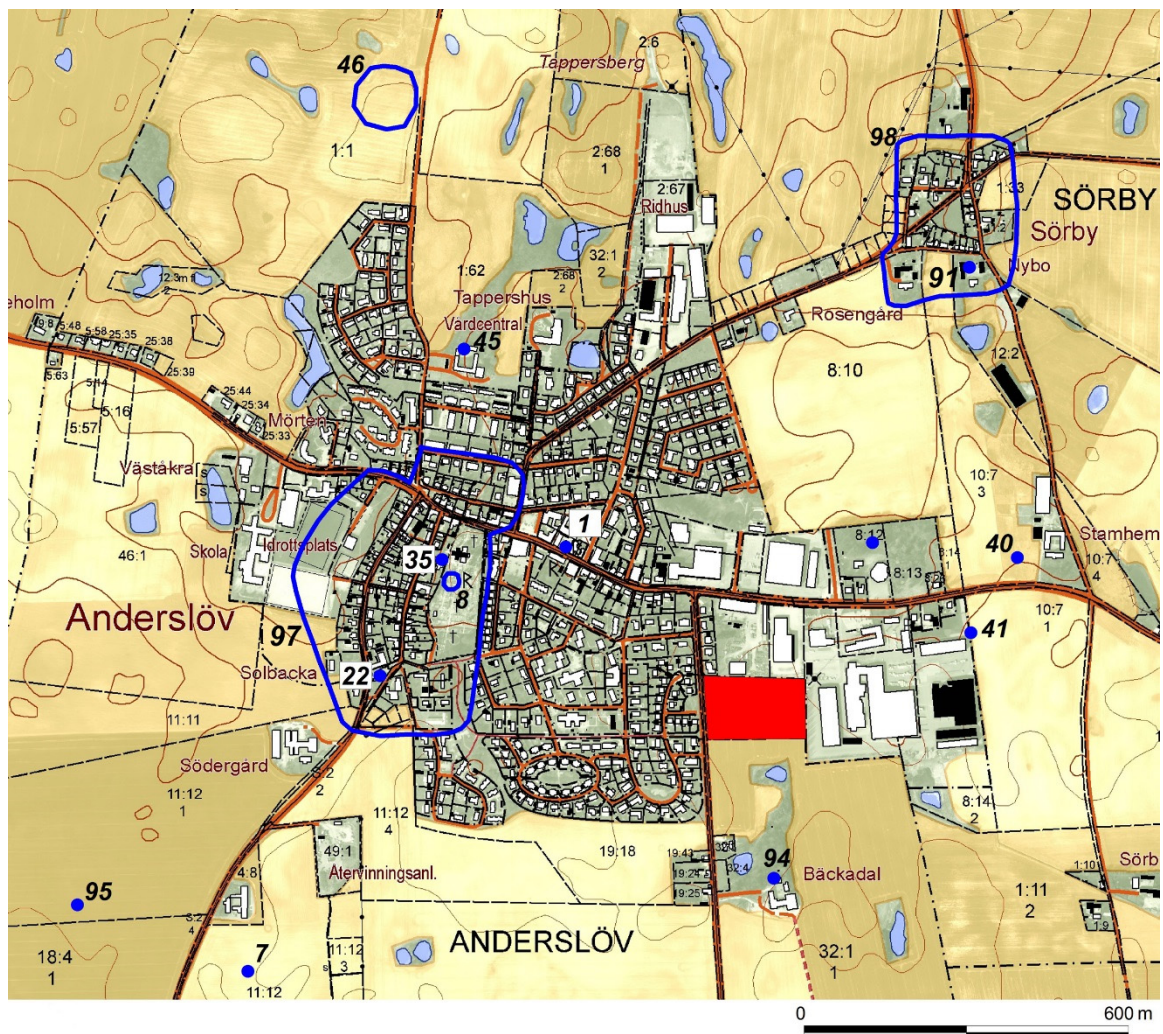
Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Syfte och metod	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	6
Utvärdering	7
Projektorganisation och kvalitetssäkring	8
Referenser	8
Tekniska och administrativa uppgifter	9

Figur 1. Karta över Skåne med Trelleborgs kommun markerat med blå färg och Anderslöv med svart prick.

Figur 2. Del av fastighetskartan med undersökningens läge markerat med rött och kända fornlämningar med blå färg. © Lantmäteriet.

Sammanfattning

Med anledning av att Trelleborgs kommun har för avsikt att upprätta en ny detaljplan för fastigheten Anderslöv 50:11, beslutade Länsstyrelsen om en arkeologisk utredning.

Syftet med utredningen var att avgöra om det förekommer fornlämningar inom fastigheten.

Undersökningsområdet ligger i utkanten av Anderslövs by och omfattade ca 20 000 m².

Det förekommer få i FMIS registrerade fornlämningar i närområdet.

Vid den arkeologiska utredningen upptogs 9 sökschakt med en sammanlagd längd av 356 m, med grävmaskin. Vid utredningen framkom 17 stolphål, 3 gropar, 1 kokgrop, 2 hårdar och 4 diken/rännor. I en våtmarkssänka påträffades två bitar keramik och lite bränd lera.

Centralt inom utredningsområdet ligger en förhistorisk boplatz och de stolphålsrader som framkom torde kunna tolkas som spår efter stolpburna långhus.

Knappt hälften av det ursprungliga undersökningsområdet föreslås bli föremål för en arkeologisk förundersökning.

Inledning

Med anledning av att Trelleborgs kommun har för avsikt att upprätta en ny detaljplan för fastigheten Anderslöv 50:11, beslutade Länsstyrelsen om en arkeologisk utredning.

Syfte och metod

Syftet med utredningen var att avgöra om det förekommer fornlämningar inom fastigheten.

Den arkeologiska utredningen föregicks av kart- och arkivstudier i samband med framtagande av undersökningsplan. I fält genomfördes utredningen i form av sökschaktning med grävmaskin. Sökschakten omfattade knappt 3 % av exploateringsområdet eller ca 570 m².

Enligt undersökningsplanen skulle sökschakten läggas i ostnordostlig-västsydvästlig riktning för att maximera möjligheterna att identifiera eventuella rester efter långhus. Schakten kom dock att läggas i lite olika riktningar som en anpassning till topografi och framkomna lämningar.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet ligger i utkanten av Anderslövs by och utgörs i dag av svagt kuperad åkermark, inklämt mellan ett industriområde i öster och norr samt villabebyggelse i väster. Utredningsområdet var ca 20 000 m² stort.

Namnet Anderslöv innehåller inte det kristna namnet Anders i förleden utan en äldre namnform Arnthor. Efterleden –löv eller –lev betyder ”arvegods” och har sin tillkomstperiod från 200 e.kr. fram till vikingatid (Pamp 1983). Anderslöv omnämns första gången i skriftliga källor i början 1500-talet i den s.k. Palteboken som bör ha tillkommit senast 1517 (Johannesson 1953).

Utredningsområdet har tidigare genomkorsats av en järnväg som lades ned 1960 men på den Ekonomiska kartan från 1968–70 syns fortfarande sträckningen som ett impediment.

På 1807 års enskifteskarta finns ett långsträckt område som är markerat som ängsmark och som längre söderut övergår i små öppna vatten förbundna med ett vattendrag. Av ängsmarkens utbredning torde man kunna sluta sig till att det i den östra delen tidigare har funnits ett mindre vattendrag i nord-sydlig riktning.

Det förekommer få i FMIS registrerade fornlämningar i närområdet, vilket troligen är en effekt av att omgivande bebyggelse uppförts utan arkeologiska undersökningar.

Ragnar Nilsson som tidigare brukat marken visade en senneolitisk bergartsyxa och en mellan- och neolitisk tjocknackig oslipad flintyxa som ska ha hittats i den östra delen av utredningsområdet (Nilsson muntl.).

Ett relevant urval av närliggande fornlämningar ur FMIS redovisas nedan och på figur 2.

Anderslöv 1:1 – Milstolpe som är 1,35 m hög, 0,5 m bred och 0,17 m tjock. Under en krona finns inskriften: \FRS\IM\1728\JC\. Texten är ifylld med röd färg. Texten bör tolkas FRS=(Fridericus Rex Svecice), IM= (1 mil), JC=(Johan Cronman, landshövding).

Anderslöv 7:1 – Fyndplats för slipad flintyxa med gulbrun patinering (13 cm lång, 5,5 cm bred och 1,5 cm tjock). Dessutom finns en skadad dolkspets och flintskrapa.

Anderslöv 8:1 – Hög med en diameter av ca 30 m och en höjd av 1,7 m. Högen är mycket långsluttande och täckt av sentida gravar.

Anderslöv 35:1 – Flatmarksgrav. Vid grävning för staketstolpe påträffades på ett djup av 0,5 m delar av ett skelett. Troligen sentida begravning (självspilling?).

Anderslöv 40:1 – Flatmarksgrav med skelettrester. Markeringen är den ungefärliga platsen för fynd av skelettrester. Platsen undersöktes i 1933 av Folke Hansen som endast konstaterade att de funna skelettdelarna inte låg i sitt ursprungliga läge och att de troligen inte härrörde från sen tid.

Anderslöv 41:1 – Fyndplats för stenkista. Markeringen utmärker den ungefärliga platsen. Möjligen kan fyndplatsen ligga något längre västerut och är då belägen inom ett tämligen nyanlagt industriområde. Då Folke Hansen undersökte platsen nov 1934 kunde han ej återfinna stenkistan. Vid inventeringen 1985 var fältet besätt.

Anderslöv 45:1 – Lösfynd. På gården förvaras av ägaren Torsten Pålsson diverse flinföremål samt en mycket ovanlig hålförsedd "hacka" av bergart. Fyra slipade flintyxor, varav tre tunnackiga och en tjocknackig. Dessutom finns två knackstenar samt ett flertal pilspetsar.

Anderslöv 46:1 – Boplatslämningar som är undersökta och borttagna. Markering på kartan utmärker det område inom vilken en 2,2 x 1,6 m stor "stensättning" undersöktes 1934 av Folke Hansen.

Anderslöv 94:1 – Lösfynd. På gårdens ägor har tidigare hittats en flintyxa och en flintskära. Fynden är nu förkomma.

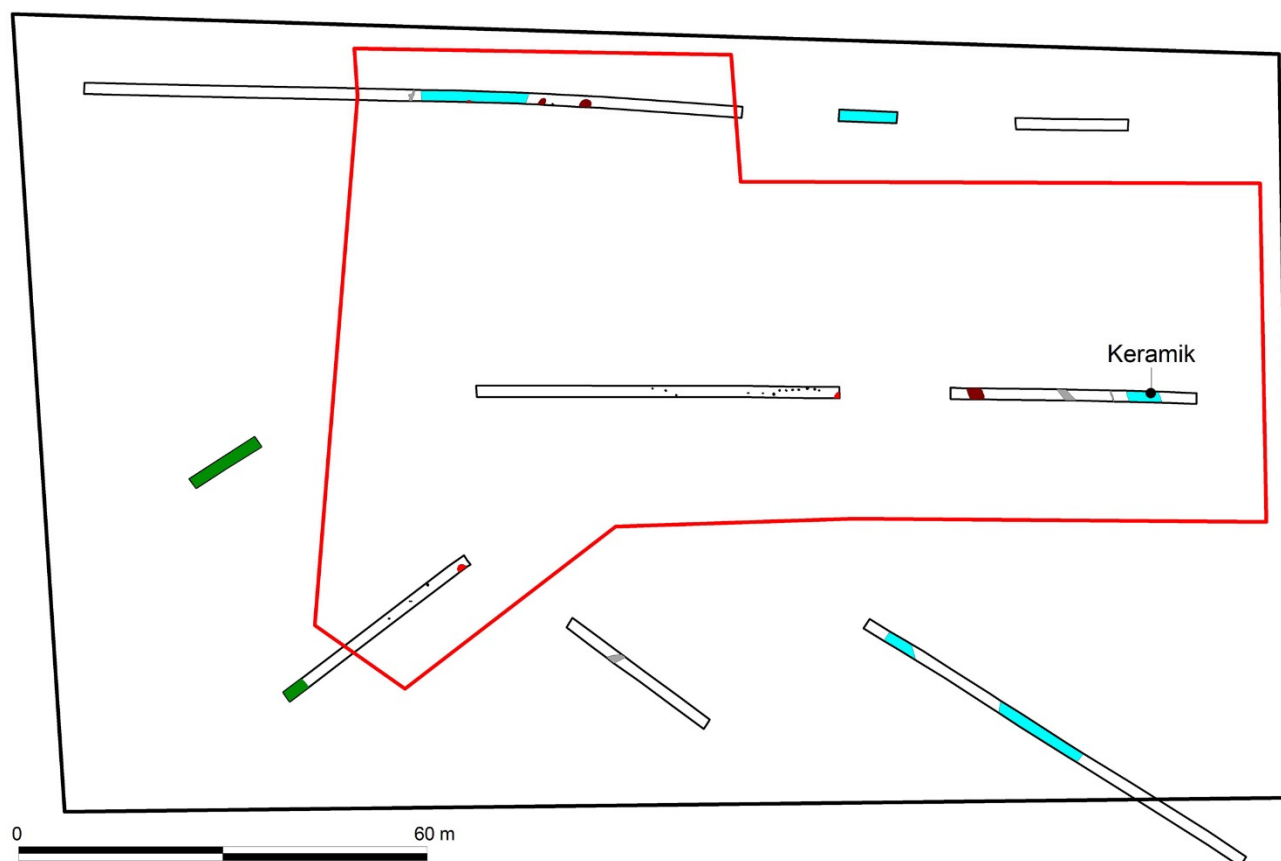
Anderslöv 95:1 – Fyndplats för tjocknackig slipad flintyxa av vitgrå flinta. Förarbete till flintyxa, troligen tunnackig, av vitgrå flinta.

Anderslöv 97:1 – Anderslövs bytomt, med en utbredning av ca 530 x 350 m, enligt enskifteskarta.

Anderslöv 98:1 – Sörby bytomt, med en utbredning av ca 290 x 240 m enligt enskifteskarta.

Undersökningsresultat

Vid den arkeologiska utredningen upptogs 9 sökschakt med en sammanlagd längd av 356 m, med grävmaskin. Schakten var ca 1,6 m breda. Vid sökschaktningen framkom 17 stolphål, 3 gropar, 1 kokgrop, 2 hårdar och 4 diken/rännor. I en våtmarkssänka som troligen utgjort ett vattendrag påträffades två bitar keramik (LUHM 32 863:1) och lite bränd lera.

Centralt inom utredningsområdet framkom en konvex rad av åtta kraftiga stolphål. Troligen tillhör de den norra väggen till ett tämligen kort hus. I Malmöområdet har det framkommit flertalet liknande hus som har daterats till romersk järnålder och vikingatid/tidig medeltid (Jönsson 1997; Grehn 2006; Grehn & Björhem 2008). Knappt tio meter längre västerut framkom ytterligare en konvex rad med stolphål som dock endast bestod av tre stolphål.

I västra delen av undersökningsområdet ligger en torvmosse eller ett kärr. Två sökschakt lades i strandzonen för att söka efter primärt mesolitiska och neolitiska lämningar. Det gick dock inte att schakta fullt ut i strandzonen på grund av flera täckdiken.

Figur 3. Schaktplan med anläggningar, fynd och relevanta topografiska element. Stolphål är markerade med svart, gropar med brunt, kokgrop och härda med rött och diken med grått. Torvmossen/kärret i väster är markerat med grönt och övriga våtmarker med ljusblått.

Utvärdering

Centralt inom utredningsområdet ligger en förhistorisk boplats och de stolphålsrader som framkom torde kunna tolkas som spår efter stolpburna långhus. Dateringen är mycket osäker men keramikbitarna som påträffades i bäckfåran var av järnålderskaraktär. Stolpburna hus med kraftiga stolphål i konvexa vägglinjer är en hustyp som kan förekomma under såväl äldre som yngre järnålder och även under övergången till tidig medeltid.

Den vid utredningen påträffade fornlämningen bör bli föremål för en arkeologisk förundersökning för att kunna bedöma vilken typ av fornlämning det rör sig om samt utbredning och datering.

Projektorganisation och kvalitetssäkring

Skånearkeologi är ett företag som grundades 2013 med inriktning på arkeologisk uppdragsverksamhet. Företaget leds av Fillic. Per Sarnäs med mångårig erfarenhet av arkeologisk uppdragsverksamhet mest i Skåne men även i Småland.

Per Sarnäs är projektledare och ansvarig för projektets genomförande och vetenskapliga kvalitet, samt kontakter med Länsstyrelse och uppdragsgivare.

Referenser

Litteratur

- Grehn, F. 2006. Tygelsjö 41:1. Inför planerad villabebyggelse vid Laavägen. Arkeologisk slutundersökning 2003. Malmö kulturmiljö, enheten för arkeologi rapport 2006:074.
- Grehn, F. & Björhem, N. 2008. Hyllevång – boplatser från neolitikum och järnålder. Malmö kulturmiljö, enheten för arkeologi. Rapport 2008:026.
- Johannesson, G. 1953. Jordeböcker över Lunds ärkesätes gods vid medeltidens slut. Palteboken och 1522 års uppbördsjordbok, Skånsk senmedeltid och renässans. Skriftserie utgiven av Vetenskaps-Societeten i Lund.
- Pamp, B. 1983. Ortnamn i Skåne.

Opublicerat material

- Jönsson, L. 1997. Kv. Ankaret 1 Tygelsjögården Tygelsjö. Arkeologisk förundersökning 1996. Stadsantikvariska avdelningen Malmö museer

Muntliga uppgifter

Nilsson, R.

Kartmaterial

Fastighetskartan

Internetreferenser

FMIS

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer431-31306-2017
Skånearkeologis diarienummer201736
LUHMnummer32863

Län Skåne
Kommun Trelleborg
Socken Anderslöv
Fastighet Anderslöv 50:11

Ekonomiska kartans blad 1C9i
Koordinatsystem Sweref 99 TM
N koordinat 6144524
E koordinat 393975
M ö.h. 43-45

Fältarbetstid 2018-04-12
Antal arbetsdagar 1
Antal arkeologtimmar 8
Antal maskintimmar 7

Undersökningsområde 20 000 m²
Undersökt yta 570 m²

Projektansvarig Per Sarnäs
Uppdragsgivare Trelleborgs kommun

Kostnader, arkeologi
Projektledning/administration: 1 300:-
Fältarbete: 5 850:-
Rapport: 5 200:-
Tryck: 1 000:-
Resa: 280:-
RTK-GNSS: 950:-
Grävmaskin: 11 900:-
Summa: 26 480:-

Summa, faktisk: 26 480:-
Summa, beslutad: 36 560:-

Fynd och arkivmaterial i form av inmättningsfiler, digitala foton och rapportoriginal förvaras på Lunds universitets historiska museum.